

יורם ואביבה ארידור

אחרי שהתפטרתי, האינפלציה גדלה בצורה מחרידה!

כאשר הצעתי כאחד הפיתרונות לאינפלציה את הפסקת הפיחותים, אמרו לי שאני הורס את המשק, ואחר כך אלה שאמרו זאת הכריזו שאסור לפתח. אלה היו פוליטיקאים, פרופסורים ותעשיינים. מה שהיה צריך להיות ברור כבר ב־1983, התברר שנתיים יותר מאוחר, והמשק שילם מחיר כשכיל הפיגור הזה.

● **איזו הרגשה זו כשהם מודים בטעות?**

הם לא הודו בטעות, המעשים מהווים הוראה. זו הרגשה של סיפוק וצער. סיפוק שהלכו בדרך נכונה, וצער שלא הלכו בה קודם. אני מניח שאני לא דוגמה יחידה בנושאים כאלה.

● **אין שום דבר אישי בהרגשה הזאת?**

זו ההרגשה. בוודאי שיש לה היבט ציבורי וגם היבט אישי.

● **אתה חושב שלא העריכו אותך נכון?**

אני חושב שלא העריכו נכון את החדוש שב־רעיונותי, אבל אני רוצה להדגיש שהרעיונות

„בתנועת החרות יש חופעה של אמביציות חריפות, המלכדות סביבן מחנות ומחנאים“

האלה היו כבר ב־1983 וגם קודם, גם אצל אחרים. שחשבו עליהם ביחד איתי, או בנפרד ממני.

אני כשרהאוצר העזתי לאמץ רעיונות חרדי־ניים בכלכלה, שנחשבו ככפירה אצל המיסדר הכלכלי והפוליטי. אבל בכל התקדמות אנושית מוכרח להיות איזשהו חידוש.

● **זו טפיחה על האגו. אני מניחה שגם מסקנות ועדת־בייסקי, שקבעו כי אתה נקי מאשמת ויטות מניות הבנקים, היתה טפיחה על האגו.**

ההצהרות הכלכליות החסודות מסתתרים אינטרסים גסים, הבאים לידי ביטוי חריף רק לעיתים רחוקות, כפי שהם באים לידי ביטוי פומבי עכשיו. האינטרסים משבשים מהלכים כלכליים נכונים במידה יותר גדולה ממה שזה נראה על פני השטח.

● **בתקופה כזאת אתה שמח שאתה לא שריהאוצר?**

אני שמח שאני לא שריהאוצר, מפני שהתפי קיד בתנאים כאלה הוא כמעט בלתי־אפשרי. זה היה קשה מאוד בלי ממשלת־אחדות, ואנחנו רוי אים כמה זה קשה אפילו כשיש ממשלת אחדות.

● **אתה לא מתגעגע לתפקיד?**

אינני מתגעגע, ואני חושב שלא חטאתי חטא

„אני לא מחגטע לחפקי שריהאוצר, ואני חושב שלא חטאתי חטא כזה שמגיע לי עונש להיות פעמיים, בתקופת חיים אחת, שריהאוצר. יש רושם שאוהבים בציבור לישנא את שריהאוצר. כן, זה רושם נכון. מפני ששוכחים ששריהאוצר איננו יכול לבצע את התוכנית הכלכלית הנכונה ביותר, בגלל הכירסומים שיש בכל תוכנית. השאלה היא אם מצליחים להשיג תוכנית סבירה. ביולי 1985 זה הושג, אבל זה היה מיקרה נדיר, שבו משבר כלכלי הכריח לבצע תוכנית חיובית.“

כזה שמגיע לי עונש להיות פעמיים, בתקופת חיים אחת, שריהאוצר.

● **יש רושם שאוהבים בציבור לישנא את שריהאוצר.**

כן, זה רושם נכון. מפני ששוכחים ששריהאוצר איננו יכול לבצע את התוכנית הכלכלית הנכונה ביותר, בגלל הכירסומים שיש בכל תוכנית. השאלה היא אם מצליחים להשיג תוכנית סבירה. ביולי 1985 זה הושג, אבל זה היה מיקרה נדיר, שבו משבר כלכלי הכריח לבצע תוכנית חיובית.

● **אתה מתכוון לתוכנית מודעית?**

אני לא הגדרתי את זה כתוכנית־מודעית. קשה מאוד, כנראה, לבצע תוכנית חיובית ללא משבר, אך ודאי שזה לא הגיוני להזדקק למשבר כדי להכריא ממנו. מוטב להימנע מהמשבר.

● **יש תחושה כאילו כל העם נגד השר.**

כל שר, או כל אדם, אם כולם נגדו, צריכה להיות לו אמונה חזקה בנכונות הדרך כדי להי תגבר, וצריכה להיות איוושהי תמיכה מצד אותם המאמינים ביחד איתו בנכונות־הדרך. אם הוא נשאר לגמרי מבודד ממי שתפקירו לסייע בירו, בוודאי שלא יכול להמשיך.

● **לבן התפטרות?**

התפטרתי כי היתה לי תוכנית שהיה לה כינוי לא מדויק: דולריזציה. חלק מעקרונותיה הוגשם ביולי 1985, ואכן הביא לירידה דראסטית כאינפלציה.

היה ברור לי כבר ב־1983 שלא יכולה להיות תוכנית אחרת. לא היתה לי תוכנית אחרת, וכש־התברר לי שלא אוכל לבצע את תוכנית הדולריזציה, לא ראיתי טעם או תועלת בהמשך תפקידי כשרהאוצר.

מדינה על שולחן הממשלה, מתרחש תהליך קבוע, כאילו הכל עובדים לפי אותו הת־סריט מזה שנים: שריהאוצר מגיש את התוכנית, ההסתדרות מתנגדת, התעשיינים מתנגדים, השרים אינם רוצים לקצץ, הכל צועקים וזועקים, כותרות העיתונים שחר־רות, ברדיו מודיעים שוב ושוב שהמשא־ומתן התפוצץ ואחרי כמה ימים גוועת כל הסערה. כל הצדדים השותפים מסכימים על התקציב החדש, בשינויים כאלה וא־חרים, הממשלה יושבת, מאשרת, השרים מתקפלים וחותרים והכל בא על מקומו בשלום.

מי שמרוויח – ממשיך להרוויח עוד ועוד. ומי שמצטמצם – ממשיך להצטמצם ולהדק את החגורה עוד ועוד. וארנסט יפת ממשיך לספור את כספו הרב.

מי שמבין בכלכלה, כמו יורם ארידור, יכול להיכנס לפרטי־פרטים של כל תקציב ותקציב, ולהסביר שוב ושוב את עיקרי התוכנית החדשה.

● **הוויכוחים הנערכים עכשיו סביב התוכנית הכלכלית נראים כמו מישהו ומאבקי־כוח.**

שריהאוצר הכין תוכנית כלכלית, שעקרו־נותיה היו נכונים, אך התוכנית הזאת, במידה רבה, נתכרסמה ממנה נשמתה.

● **כלומר?**

עכשיו היא יצור־כילאיים. קבוצות־לחץ אינ־טרנסנטיות ופוליטיות נגסו ממנה, וקמה נגדה קואליציה מורה של ההסתדרות, התעשיינים וכן פוליטיקאים ופרופסורים. כתוצאה מהקואליציה הזאת גם בוצע פיחות, שהוא מיותר וטיבו לערער את היציבות, שהושגה בתוכנית הכלכלית ה־קודמת.

אפשר לסכם את זה במילה אחת: חבל.

● **למה זה קרה?**

כי כוחות־הלחץ הם חזקים מאוד, אפילו יותר משרהאוצר בממשלת ישראל. אני יכול להוסיף שאותו סוג של קואליציה התאחד בשעתו גם נגדי, כשהצעתי תוכנית כלכלית מסויימת.

דוגמה לכפל־הלשון בנושאים האלה היא העובדה שהשכר בתעשייה עלה בשנה האחרונה מעבר למתחייב עליידי ההסכמים עם ההסתדרות, וזה שחק את רווחיות־היצוא, ואת המחיר נדרשת המדינה לשלם עליידי פיחות קטן, שעלול להביא לעירעור היציבות.

● **זה נראה כמו תסריט קבוע.**

נתתי דוגמה מומני, ושריהאוצר ניסים עובר עכשיו בצורה מעורנת יותר חוויות שאני עברתי. אלא שאז ההסתדרות היתה באופוזיציה כאשר היתה באופוזיציה, ועכשיו היא באופוזיציה כשהיא בשילטון.

● **וזה נראה עוד יותר כמו על־פי תסריט קבוע.**

אם את מעדיפה את הדימויים הקולנועיים, הייתי אומר שהבימאים הם קבועים, אבל השחק־נים מתחלפים.

● **אני מתכוונת מנקודת־מבטו של הדיוט בענייני כלכלה. זה נראה כאילו בכל פעם יש אותן המריבות, ובסוף, למרות הצעקות, תמיד כולם חותמים. לכן צריך להבין שבעניינים כלכליים, מאחורי**

ארידור בין ראשי הליכוד (1981): נסים, שרון, ארליך, בגין ולוי מבחינה פנימית. תנועת־החרות היא במצוקה!